Muistio

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

11.3.2026

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeidenlupamenettelyiden nopeuttamisesta (U 16 / 2026 vp)

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa:

Uusiutuvan energian direktiivi

EK kannattaa monin osin ehdotuksia valtioneuvoston kannaksi.

EK pitää erittäin tärkeänä komission pyrkimystä nopeuttaa energiamurroksen sujuvaa etenemistä, jolla merkittävä rooli myös laajemmin vihreän siirtymän investointien mahdollistajana.

EK pitää erittäin tärkeänä valtioneuvoston kantaa, jossa lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Sääntely-ympäristö on muuttumassa pirstaloituneemmaksi ja yritysten kannalta vaikeasti ennakoitavaksi. Toimialakohtainen tarkastelu luo hanketasolle erilaisia EU-sääntelyyn nojautuvia lupamenettelyjä, mikä voi johtaa erilaiseen kohteluun hankkeen tyypin mukaan - ilman suoraa ympäristöllistä perustetta. Olisi hyvä, että valtioneuvosto kiinnittäisi tähän jatkovaikuttamisessa erityistä huomiota.

Valtioneuvoston tapaan EK suhtautuu varauksella riippumattoman välittäjän nimeämiseen ja pitää erittäin tärkeänä, että nimeäminen olisi vapaaehtoista.

EK niin ikään suhtautuu varauksella ehdotukseen hyödyn jakamisesta hankkeiden lähialueen asukkaille ja yhteisölle suoraan EU-lainsäädännön nojalla. Hyödyn jakamisen tulee olla jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Sähkömarkkinadirektiivi

EK katsoo, että siirto- ja jakeluverkkohankkeille osoitettava määräaika voisi olla lyhyempikin kuin komission ehdotus kahden vuoden määräajasta. Valtioneuvosto ei vastusta määräaikojen asettamista, mutta edellyttää niiden tulkintaan joustoa. EK katsoo, että ehdotetut määräajat ovat varsin pitkät jo nyt eikä joustoille liene merkittävää tarvetta.

Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi huolehdittava, että viranomaiset voivat tietyissä tapauksissa vapauttaa olemassa olevan siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuurin kunnostamisen, nykyaikaistamisen tai tehostamisen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sekä luonto- ja lintudirektiivien mukaisista arvioinneista. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että toimenpiteet eivät edellytä lisätilan käyttöä ja että ne noudattavat alkuperäiselle laitokselle vahvistettuja soveltuvia ympäristönsuojelun lieventämistoimia.

Valtioneuvosto vastustaa poikkeuksia YVA-direktiivin liitteeseen I, sillä kyseessä olevassa liitteessä nimetyt hankkeet on EU-tasolla määritelty sellaisiksi, joilla lähtökohtaisesti aina todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia.

EK katsoo, että poikkeamisen mahdollistaminen ei välttämättä suoraan johtaisi ympäristönsuojelun tason laskemiseen, sillä EU-oikeudelle tyypilliseen tapaan poikkeamisen kynnykset ovat edelleen korkeat.

Lopuksi

Suomen kansallinen luvitusuudistus, jolla on muodostettu valtakunnallisen toimivallan omaava valtion ympäristöhallinto, pystyy verrattain hyvin vastaamaan EU-lainsäädännön asettamiin uusiin edellytyksiin ympäristöllisten lupamenettelyjen sujuvoittamiseksi. Valtion ympäristöhallinnolle tulee turvata riittävät resurssit, jotta käsittelyaikojen lyheneminen on tosiasiassa saavutettavissa. Samalla tulee huomioida riittävä resurssitarve muutoksenhakutuomioistuimiin, joiden pitkät käsittelyajat ovat huomattava riski energiamurrokseen kytkeytyville hankkeille ja investoinneille.

EK huomauttaa, että Suomen kansallinen luvitusuudistus ei ole koskenut sähköverkkorakentamista, vaikka se on olennainen osa energiamurroksen etenemistä. Myös kansallisia toimia sähköverkkorakentamisen pullonkaulojen poistamiseksi tulee selvittää.

Kunnioittavasti,

Minna Ojanperä
johtava asiantuntija
Elinkeinoelämän keskusliitto EK